

Polismyndighetens riktlinjer för brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten

Polisen

PM 2017:06

Saknr

Publicerades den

<i>Avser område/ämne</i> Brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten	<i>Gäller för följande organisatoriska enheter (adressater)</i> Polismyndigheten
<i>Beslutad av/titel</i> Mats Löfving, Avdelningschef	<i>Föredragande/organisatorisk enhet</i> Maria Agge Nationella operativa avdelningen
<i>Beslutsdatum</i> 2017-02-03	
<i>Gäller från och med</i>	<i>Giltighetstid</i>
<i>Ersätter dokument som upphävs</i> Polismyndighetens riktlinjer för brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten PM 2016:30 saknr 121, publicerad 2016-06-17PM 2016:30	

INNEHÅLL

1	INLEDNING OCH BAKGRUND	5
2	FÖRFATTNINGSBESTÄMMELSER	6
3	DEFINITIONER.....	7
3.1	Brottsofferarbete.....	7
3.2	Personsäkerhetsarbete	7
3.3	Brottsoffer- och personsäkerhetssamordnare	7
3.4	Brottsoffer- och personsäkerhetshandläggare	7
3.5	Processansvar och processägare	7
3.6	Nationellt brottsoffer- och personsäkerhetsråd.....	7
3.7	Brottsoffer	7
3.8	Skyddsperson	7
3.9	Skyddsplan	8
3.10	Skyddsärende	8
3.11	Skyddsåtgärd	8
3.12	Defensiva åtgärder.....	8
3.13	Offensiva åtgärder	8
3.14	Personskydd och förstärkt personskydd	8
3.15	Avhopparverksamhet.....	8
3.16	Omlokalisering	8
3.17	Slutplacering.....	8
3.18	Single Point of Contact (SPOC) personsäkerhet	8
3.19	Risikanalys	8
4	PROCESSEN FÖR BROTTSOFFER- OCH PERSONSÄKERHETSVERKSAMHETEN.....	10
5	ORGANISATION OCH ANSVARSOMRÅDEN	11
5.1	Nationella operativa avdelningens ansvar	11
5.1.1	Nationellt Processansvar	11
5.1.2	Nationellt brottsoffer- och personsäkerhetsråd.....	11
5.1.3	Särskilt personsäkerhetsarbete	12
5.2	Polisregionernas ansvar.....	12
5.2.1	Funktionsansvar på regional nivå.....	13
5.2.2	Regional samordningsfunktion.....	13
5.2.3	Genomförande av grundläggande uppgifter på regional nivå.....	13
5.3	Polisområdenas roll	13
5.4	Lokalpolisområdenas ansvar	14
6	BESLUT.....	16
6.1	Ingen eller förhöjd risk för hot eller våld	16
6.2	Hög risk för hot eller våld	16
6.3	Samverkansärenden, internationella ärenden och särskilt personsäkerhetsarbete.....	16
7	RISKANALYS VID VÅLD PÅ INDIVIDNIVÅ	17
7.1	Initial riskbedömning	17
7.2	Strukturerad riskbedömning	17
7.3	Fördjupad riskbedömning.....	17
7.4	Skyddsbedömning	17
8	SKYDDSÄRENDE.....	19
9	SAMVERKAN	20
10	ANDRA BEHOV AV BROTTSOFFER- OCH PERSONSÄKERHET.....	21

10.1	Beställningar från andra internt och externt	21
10.2	Avhopparverksamheten.....	21
10.3	Elektronisk övervakning av kontaktförbud (fotboja)	21
10.4	Förstärkt personskyddsförmåga	22
11	DIARIEFÖRING	23
11.1	Utlämnande av allmän handling.....	23
12	UPPFÖLJNING	24
13	UTBILDNING OCH KOMPETENS	25
14	AVSTEG/UNDANTAG	26

1 Inledning och bakgrund

Polismyndighetens brottsoffer- och personsäkerhetsverksamhet ska bedrivas och organiseras så att den kan uppfylla högt ställda krav på professionalitet och säkerhet. De här riktlinjerna innehåller bestämmelser för detta arbete. *Metodstöd för brottsoffer- och personsäkerhetsarbete* beskriver verksamheten mer detaljerat.

Brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten ska vara åtskild från brottsutredningsverksamheten. Det är väsentligt att objektiviteten och effektiviteten i brottsutredningsverksamheten inte otillbörligt påverkas av bedömningar och åtgärder inom brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten.

Polismyndighetens föreskrift och allmänna råd om särskilt personsäkerhetsarbete; FAP 480-1 reglerar närmare den verksamhet som bedrivs enligt förordning (2006:519) om särskilt personsäkerhetsarbete m.m.

2 Författningsbestämmelser

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU framgår miniminormerna för brottsoffers rätt till information, stöd och skydd.

Enligt 23 kap. 4 § rättegångsbalken (1942:740) ska förundersökningen bedrivas objektivt.

Enligt 1 § polislagen (1984:387) ska polisens arbete syfta till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp.

Av 2 § polislagen följer bl.a. att polisen ska ge den enskilde skydd, upplysningar och annan hjälp, förutsatt att det inte ankommer på andra myndigheter och samhällsorgan att lämna hjälpen och polisen har praktisk möjlighet att göra det.

Bestämmelser om polisens särskilda personsäkerhetsarbete finns i 2 a § polislagen (1984:387) och i förordningen (2006:519) om särskilt personsäkerhetsarbete m.m.

Enligt 6 § polislagen åligger det polisen särskilt att fortlöpande samarbeta med myndigheterna inom socialtjänsten och snarast underrätta dessa om förhållanden som bör föranleda någon åtgärd av dem. I bland annat 14 kap. 1 § socialtjänstlagen finns bestämmelser om polisens anmälningsskyldighet till socialnämnd vid misstanke om att ett barn far illa.

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt har, enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Socialnämnden får enligt 4 kap. 2 § ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

I 5 kap. 11 § samma lag finns särskilda bestämmelser om stöd och hjälp till brottsoffer.

Av förundersökningskungörelsen 13a–c och 14 § framgår polisens skyldighet att informera målsägande, och i 13 f § polisens skyldigheter att göra en individuell skyddsbedömning.

I tryckfrihetsförordningen (1949:105) anges grundläggande regler om allmänna handlingar och vars och ens rätt att få ta del av handlingar som är allmänna.

I offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) anges bestämmelser om sekretess för vissa uppgifter i allmänna handlingar och regler för registrering av handlingar. Personuppgiftslagen (1998:204) och polisdatalagen (2010:361) anger regler för behandling av personuppgifter.

3 Definitioner

I detta dokument används följande beteckningar med nedan angiven betydelse.

3.1 Brottsofferarbete

Arbete som omfattar information, stöd och annan hjälp till brottsoffer.

3.2 Personssäkerhetsarbete

Det operativa arbete som Polismyndigheten ansvarar för enligt 1, 2 och 2a § polislagen (1984:387) i syfte att vid behov på ett säkert och effektivt sätt ge ett adekvat och behovsanpassat skydd till en skyddsperson.

3.3 Brottsoffer- och personssäkerhetssamordnare

Medarbetare på nationell nivå och på polisregion med uppgift att strategiskt samordna, planera och följa upp verksamheten. Även ansvarig för omvärldsbevakning inom området.

3.4 Brottsoffer- och personssäkerhetshandläggare

Särskilt utsedd personal med adekvat utbildning som ansvarar för att handlägga ärenden inom brottsoffer- och personssäkerhetsarbetet.

3.5 Processansvar och processägare

Nationella operativa avdelningen har det övergripande strategiska ansvaret för verksamheten (processansvar). Chefen för utredningsenheten vid nationella operativa avdelningen är processägare för brottsoffer- och personssäkerhetsprocessen. Processledare vid nationella operativa avdelningen ansvarar för att leda förbättringsarbetet och rapportera till processägaren.

3.6 Nationellt brottsoffer- och personssäkerhetsråd

Ett råd som består av processledaren för brottsoffer- och personssäkerhetsprocessen samt regionala sektionschefer för brottsoffer- och personssäkerhetsarbetet. Rådets uppgift är att bereda verksamhetsfrågor samt vara en kanal för informationsutbyte som ska bidra till enhetlighet.

3.7 Brottsoffer

En fysisk person som lidit fysisk, psykisk eller emotionell skada eller ekonomisk förlust som en direkt följd av ett brott.

3.8 Skyddsperson

Den person som har utsatts för eller riskerar utsättas för ett hot mot liv, hälsa eller frihet och som har befunnits vara i behov av insatser inom brottsoffer- och personssäkerhetsarbetet. Begreppet skyddsperson kan även avse anhöriga till den som har utsatts för eller riskerar utsättas för ett hot.

3.9 Skyddsplan

Beslutad och dokumenterad plan för genomförandet av skyddsåtgärder för skyddspersonen. Planen ska vara grundad på en riskanalys i det enskilda fallet.

3.10 Skyddsärende

Ärende som efter ett särskilt beslut, baserat på en riskanalys, inleds i syfte att genomföra skyddsåtgärder inom ramen för brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet.

3.11 Skyddsåtgärd

Alla de åtgärder som vidtas för att skydda brottsoffer.

3.12 Defensiva åtgärder

Åtgärder inom brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet som riktar sig till skyddspersonen och dennes anhöriga.

3.13 Offensiva åtgärder

Åtgärder inom brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet som riktar sig mot den som utövar eller förväntas utöva hot mot skyddspersonen.

3.14 Personskydd och förstärkt personskydd

Åtgärder riktade till skyddspersoner som behöver verka öppet i sitt uppdrag eller ämbete och där hotbilden är hög. Vid mycket hög hotbild kan det krävas ett s.k. förstärkt personskydd, som i princip ständigt arbetar i skyddspersonens närhet. Hit hör ärenden som rör t.ex. politiker, åklagare, journalister eller andra offentliga personer.

3.15 Avhopparverksamhet

Åtgärder för att stödja personer som ägnat sig åt brottslighet och som vill lämna någon form av organiserad kriminalitet och/eller destruktiv miljö.

3.16 Omlokalisering

Skyddspersonen flyttas temporärt till annan ort.

3.17 Slutplacering

Skyddspersonen flyttas permanent till annan ort.

3.18 Single Point of Contact (SPOC) personsäkerhet

Nationell och internationell samordning av personsäkerhetsarbetet, t.ex. kontakter med polisregioner, utländska brottsbekämpande myndigheter som avses i 18 § förordningen om särskilt personsäkerhetsarbete m.m.

3.19 Riskanalys

Process som syftar till att genom systematisk användning av tillgänglig information identifiera riskkällor och uppskatta risknivån. Analys av aktörsdrivna hot mot en given

person, personens sårbarhet, och konsekvenserna om ett hot realiseras. Riskanalys omfattar även riskbehandling, d.v.s. att ta ställning till lämpliga förebyggande och skadereducerande åtgärder.

5 Organisation och ansvarsområden

Av Polismyndighetens arbetsordning framgår att nationella operativa avdelningen har ett processansvar för Polisens brottsoffer- och personsäkerhetsarbete. Av handläggningsordningen för nationella operativa avdelningen framgår att chefen för utredningsenheten vid nationella operativa avdelningen är processägare för brottsoffer- och personsäkerhetsprocessen. Samt att det vid sektionen för särskilda insatser ska finnas en processledare som ansvarar för att rapportera till processägaren och för att operativt leda förbättringsarbetet. Vidare har det beslutats (Noa beslutsprotokoll 36/15) att ansvaret för utveckling och förvaltning av brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet flyttas från UC Nord till utredningsenheten. Det medför att brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet i dess helhet hanteras av utredningsenheten på Noa.

Nationella operativa avdelningen kan efter särskilt beslut delegera utförandet av delprocesser av denna verksamhet till en polisregion.

5.1 Nationella operativa avdelningens ansvar

Nationella operativa avdelningen har ansvar för

- nationella brottsoffer- och personsäkerhetsprocessen
- nationellt brottsoffer- och personsäkerhetsråd
- särskilt personsäkerhetsarbete.

5.1.1 Nationellt Processansvar

Det framgår av arbetsordningen att processansvar omfattar ett ansvar att styra, utveckla och följa upp processen samt säkerställa enhetlighet.

Det nationella processansvaret omfattar att

- styra, stödja, samordna, utföra sina uppgifter och följa upp arbetet i processen samt bedriva verksamhetsutveckling och omvärldsbevakning inom området
- säkerställa att arbetet bedrivs enhetligt och i en gemensam process med adekvat it-stöd
- ta fram metodstöd och i samverkan med HR-avdelningen utveckla utbildningar inom området
- ge förutsättningar för att utveckling och uppföljning av verksamheten sker enhetligt på samtliga nivåer där verksamheten utförs
- samverka strategiskt med nationella myndigheter och organisationer.

5.1.2 Nationellt brottsoffer- och personsäkerhetsråd

Nationella brottsoffer- och personsäkerhetsrådet bereder frågor om verksamhet, uppföljning, utvärdering, metodutveckling och utbildning. Rådet är också ett forum för informationsutbyte och bidrar till att nya arbetsätt och metoder införs på ett enhetligt sätt. Nationella operativa avdelningen ansvarar för rådet. Rådet består av processledare för brottsoffer- och personsäkerhetsprocessen samt regionala sektionschefer för brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet.

5.1.3 *Särskilt personsäkerhetsarbete*

Nationella operativa avdelningen har ansvaret för beslut och samordningsfrågor som gäller personsäkerhetsverksamhet enligt förordningen (2006:519) om särskilt personsäkerhetsarbete m.m. Detta innebär bland annat att alla beslut enligt 11 § förordning (2006:519) om särskild personsäkerhetsarbete m.m. rörande personsäkerhetsersättning beslutas av nationella operativa avdelningen i enlighet med delegeringsbeslut.

På uppdrag av Noa kan operativt arbete, inklusive operativa beslut som berör särskild personsäkerhet, utföras inom hela verksamheten.

Föreskrifter om särskilt personsäkerhetsarbete och dess utformning och förutsättningar finns i *Polismyndighetens föreskrift och allmänna råd om särskilt personsäkerhetsarbete*; FAP 480-1

I nationella operativa avdelningens funktionsansvar ingår följande:

- Utlandsplaceringar – både in- och utplaceringar av skyddspersoner Nationella operativa avdelningen beslutar om och handlägger primärt ärenden som rör utlandsplaceringar av skyddspersoner till och från Sverige. Handläggning sker i samråd med den polisregion som är berörd.
- Nationell och internationell kontaktpunkt Nationella operativa avdelningen är nationell kontaktpunkt (SPOC personsäkerhet) för utländska brottsbekämpande myndigheter som avses i 18 § förordningen (2006:519) om särskilt personsäkerhetsarbete m.m.
- Utredning och handläggning av fingerade personuppgifter Nationella operativa avdelningen ansvarar för utredningar och den initiala handläggningen enligt lag (1991:483) om fingerade personuppgifter. Chefen för *enheten för rättslig styrning och stöd* på rättsavdelningen beslutar i dessa ärenden.

5.2 **Polisregionernas ansvar**

Polisregionerna ansvarar för att ha en väl sammanhållen brottsoffer- och personsäkerhetsverksamhet. Det innebär att brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten ska ha gemensam organisatorisk tillhörighet och chef. Den regionala sektionschefen för brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet säkerställer att verksamheten bedrivs sammanhållet i regionen.

Organisation, ansvarsfördelning och bemanning ska genomföras på ett sådant sätt att verksamheten kan uppfylla de krav på tillgänglighet som brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten kräver. Brottsoffer som är utsatta för allvarliga hot ska dygnet runt erbjudas adekvata åtgärder.

Brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten ska bedrivas åtskild från brottsutredningsverksamheten. Syftet med det är att säkerställa objektiviteten och effektiviteten i brottsutredningsverksamheten och att skydda brottsoffer.

Polisregionen är ansvarig för följande:

- funktionsansvar på regional nivå
- regional samordningsfunktion

- genomförande av grundläggande uppgifter på regional nivå.

I de följande avsnitten beskrivs dessa ansvarsområden närmare.

5.2.1 Funktionsansvar på regional nivå

Av Polismyndighetens arbetsordning framgår att utredningsenheten vid respektive region ska ansvara för brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet i regionen. Brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten i en polisregion ska ledas genom ett funktionsansvar placerat på regional nivå. I funktionsansvaret ingår att styra, utveckla och följa upp verksamheten samt säkerställa enhetlighet.

Chefen för brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten i polisregionen har personalansvar samt resultatansvar för verksamheten i hela polisregionen.

Beslut i det minutoperativa skyddsarbetet ska fattas på lägsta möjliga nivå.

5.2.2 Regional samordningsfunktion

I varje polisregion ska det finnas en regional samordningsfunktion för brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten. Funktionen ska bestå av sektionschef eller den/de som sektionschef utser.

Samordningsfunktionen ansvarar inför sektionschefen för det regionala strategiska brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet – både internt inom regionen och mot externa intressenter. Det innebär även att denna funktion ska stödja Noa i processansvaret att styra, stödja, samordna och följa upp arbetet i processen samt bedriva verksamhetsutveckling och omvärldsbevakning inom området.

Samordnaren är kontaktpunkt mot nationella operativa avdelningen.

5.2.3 Genomförande av grundläggande uppgifter på regional nivå

Vissa uppgifter inom brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten ska i första hand utföras på regional nivå. Chefen för brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten i en polisregion ansvarar för att

- det finns en eller flera, beroende på lokala förhållanden, tydliga kontaktvägar till brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten för såväl interna som externa kontakter.
- samverkan sker med myndigheter och organisationer regionalt.
- kontaktlistor m.m. till personal inom brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten alltid finns tillgängliga hos vakthavande befäl eller motsvarande.
- informera nationella operativa avdelningen om en skyddsperson väljer att flytta utomlands. Polisregionen ska inte bistå en skyddsperson som själv väljer att flytta, om inte synnerliga skäl föreligger.
- utveckla och anpassa stöd så att de grundläggande fri- och rättigheterna och den fria åsiktsbildningen säkerställs.

5.3 Polisområdenas roll

Utförandet av det operativa brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet ska i första hand bedrivas vid polisområdena. En brottsoffer- och personsäkerhetsgrupp kan bestå av

brottsoffer- och personsäkerhetshandläggare samt analytiker. Sett till funktionell styrning och organisatoriskt tillhör gruppen regionen, men den stödjer polisområdet och vid behov lokalpolisområdet. Medarbetarna i gruppen arbetsleds av gruppchefen för brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet.

På polisområdena ska

- det inom brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten finnas särskilt utsedd personal med kompetens att genomföra strukturerade riskbedömningar vid hot om våld på individnivå.
- det inom underrättelseverksamheten finnas personal med kompetens att genomföra fördjupade riskbedömningar vid hot om våld på individnivå.
- det inom brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten finnas särskilt utsedd personal med kompetens att genomföra skyddsåtgärder baserade på utförda riskanalyser på individnivå.
- det finnas beredskap och förmåga att omgående kunna vidta relevanta akuta skyddsåtgärder om det vid en initial eller strukturerad riskbedömning framgår att det föreligger en omedelbar risk för våld.
- brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten arbeta med förebyggande åtgärder och uppföljning av överträdelse av kontaktförbud.
- brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten ge stöd till de funktioner (t.ex. förundersökningsledare, utredare, verksamhetsskydd) som är involverade i processen.
- brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten ansvara för information och kompetensutveckling för personalen i polisområdena och lokalpolisområdena. Alla polisanställda ska ha kunskap om brottsofferarbete, bemötande av brottsoffer och känna till brottsoffers rättigheter i rättsprocessen.
- det finnas relevant skriftlig information till brottsoffer.
- det finnas samverkan med lokala myndigheter och organisationer.

5.4 **Lokalpolisområdenas ansvar**

Lokalpolisområdena har ett stort ansvar för brottsoffer. Personal som kommer i kontakt med brottsoffer ska

- ha grundläggande kompetens i hur man bemöter och informerar brottsoffer
- ha tillgång till relevant och uppdaterad information om hur brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten fungerar
- veta vilka åtgärder som ska vidtas och vilka kontakter som ska tas vid kontakten med brottsoffer och andra hotade personer.

Lokalpolisområdet ansvarar för att brottsoffer får information och stöd. Lokalpolisområdet ansvarar också för uppföljning av kontaktförbud där det inte har skett överträdelse. Arbetet utförs av personal vid enheten för brottsförebyggande arbete och

utrednings- och ingripandeverksamhet, vid Polisens kontaktcentrum samt av övrig personal som upprättar anmälningar.

Lokalpolisområdet ansvarar för att all personal som kommer i kontakt med brottsoffer har kompetens att genomföra en initial riskbedömning.

Om det vid en initial riskbedömning framgår att det föreligger en omedelbar risk för våld ska det vid lokalpolisområdet finnas förmåga att omgående vidta relevanta skyddsåtgärder.

6 Beslut

Beslut i Polismyndigheten ska fattas på lägsta möjliga nivå i organisationen. I de följande avsnitten anges lämplig nivå för olika beslut inom brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten.

6.1 Ingen eller förhöjd risk för hot eller våld

Normalfallet – beslut av gruppchef för brottsoffer- och personsäkerhetsgruppen.

Beslut om åtgärder fattas av gruppchef för brottsoffer- och personsäkerhet på polisområdet.

6.2 Hög risk för hot eller våld

Normalfallet – beslut av gruppchef för brottsoffer- och personsäkerhetsgruppen.

Beslut om vilka åtgärder som ska vidtas fattas av gruppchef för brottsoffer- och personsäkerhet på polisområdet. I undantagsfall bör polisregionens sektionschef för brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten besluta. Det gäller fall där man kan anta att det krävs långtgående insatser både i fråga om ekonomi och om personalresurser. Det kan exempelvis röra sig om fall där det finns anledning att få bistånd av andra regioner och/eller nationella operativa avdelningen.

Gruppchef för brottsoffer- och personsäkerhetsgrupp kan göra en begäran om att underrättelsetjänsten ska genomföra en fördjupad bedömning eller bistå med kompletterande uppgifter till riskbedömning. Regionens sektionschef för brottsoffer- och personsäkerhet begär prövning om ärenden kan bli föremål för personsäkerhetsarbete enligt förordningen (2006:519) om särskilt personsäkerhetsarbete m.m.

6.3 Samverkansärenden, internationella ärenden och särskilt personsäkerhetsarbete

Beslut fattas av nationella operativa avdelningen, sektionschefen för särskilda insatser på utredningsenheten.

Nationella operativa avdelningen fattar beslut om

- ärenden som kräver stora resurser i form expertis t.ex. långtgående skyddsåtgärder för backstopping, juridisk expertis
- samverkan med andra enheter t.ex. nationella insatsstyrkan eller annan nationell specialistenhet
- nationell samverkan med andra myndigheter t.ex. Kriminalvården, Säkerhetspolisen
- ärenden som är särskilt känsliga eller kräver särskilt avancerade skyddsåtgärder, detta bedöms bli aktuellt i undantagsfall.
- ärenden enligt förordning (2006:519) om särskilt personsäkerhetsarbete m.m. ska inledas. Se Polismyndighetens föreskrift och allmänna råd om särskilt personsäkerhetsarbete; FAP 480-1.
- ärenden där nationell och/eller internationell samverkan krävs enligt förordning (2006:519) om särskilt personsäkerhetsarbete m.m.

7 Riskanalys vid våld på individnivå

Riskanalyser ska genomföras för att bedöma vilka skyddsåtgärder som behövs för att skydda skyddspersonen och för att minimera risken för upprepad utsatthet. Bedömningen utgör ett underlag för beslut om adekvata stöd- och skyddsåtgärder. En riskanalys ska omprövas när situationen förändras eller då nya omständigheter uppkommer.

Riskanalyser ska genomföras för personer som har utsatts för eller riskerar att utsättas för våld eller hot om våld eller upprepade allvarliga trakasserier.

Närmare beskrivning av hur riskanalyser ska genomföras finns i *metodstöd för brottsoffer- och personsäkerhetsarbete*.

7.1 Initial riskbedömning

Varje polisanställd som är skyldig att ta emot och upprätta en anmälan ska initialt göra en bedömning av om det finns en omedelbar risk för att brottsoffret drabbas av våld eller hot om våld. Detta gäller oavsett vilken händelse som anmäls.

Det är särskilt viktigt att initiala bedömningar görs för brott som t.ex. partnervåld, där risken för upprepad utsatthet är stor i nära anslutning till brottet.

De initiala bedömningarna syftar till att bedöma det akuta behovet av stöd- och skyddsåtgärder och måste därför kunna genomföras samtliga veckodagar dygnet runt. De kan också visa att en strukturerad riskbedömning kan behöva göras.

7.2 Strukturerad riskbedömning

Om den initiala bedömningen pekar på att det finns risk för hot eller våld ska det så snart som möjligt bedömas om det behövs en strukturerad bedömning. Den strukturerade riskbedömningen görs av utbildad personal inom brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten.

7.3 Fördjupad riskbedömning

Fördjupad riskbedömning genomförs då den initiala och den strukturerade bedömningen behöver kompletteras med ytterligare information eller perspektiv. Det kan t.ex. röra sig om

- grov organiserad brottslighet med många olika kriminella nätverk
- kompletterande uppgifter vid hedersrelaterad brottslighet då många misstänkta kan förekomma
- gränsöverskridande brottslighet.

Fördjupad riskbedömning beställs av gruppchef för brottsoffer- och personsäkerhetsgruppen och utförs av analytiker vid regionens underrättelseenhet.

7.4 Skyddsbedömning

För att fastställa ett brottsoffrets (målsägandes) behov av särskilda åtgärder under förundersökningen och rättegången ska så snart som möjligt en individuell

skyddsbedömning enligt 13 f § förundersökningskungörelsen (1947:948) göras. Av 13 f § följer att man vid bedömningen särskilt ska beakta brottets allvar och målsägandens personliga förhållanden. En målsägande som är under 18 år ska alltid anses ha ett särskilt skyddsbehov. En skyddsbedömning ska omprövas vid behov.

Den initiala bedömningen och/eller strukturerad riskbedömning utgör underlag för skyddsbedömningen. Skyddsbedömning avseende målsägande under 18 år uppfylls genom upprättade en anmälan till socialnämnden enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen avseende barn som far illa eller riskerar att fara illa.

8 Skyddsärende

Ett skyddsärende ska inledas när det genom en strukturerad eller fördjupad bedömning (riskanalys) bedöms att hotet är så allvarligt att det krävs skyddsåtgärder, eller om det är uppenbart att skyddsåtgärder är nödvändiga.

Skälen för ett beslut om att inleda, inte inleda eller att avsluta ett skyddsärende ska dokumenteras. Beslutsnivåerna beskrivs i avsnitt 6 i de här riktlinjerna.

9 Samverkan

Den polisregion där skyddspersonen har sin stadigvarande hemvist har det polisiära huvudansvaret för att ge ett planerat skydd åt skyddspersonen.

Om en annan polisregion än den där skyddspersonen har sin stadigvarande hemvist leder en förundersökning där skyddspersonen ingår ska regionerna samråda om planerade skyddsåtgärder.

Den polisregion som uppmärksammar ett behov av skydd ska underrätta polisregionen där skyddspersonen vistas.

Om skyddspersonen permanent eller för en längre tid behöver placeras på en ort utanför polisregionen, ska skyddsärendet överlämnas till den polisregion inom vars lokalpolisområde skyddspersonen placeras. Överlämnandet bör ske successivt.

Vid överlämnande av skyddsärenden ska polisregionen samråda med den mottagande polisregionen och nationella operativa avdelningen, innan skyddspersonen slutplaceras inom landet. Innan ett skyddsärende lämnas över ska polisregionernas samordnare för brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet samråda och träffa en överenskommelse om ansvaret för planerade skyddsåtgärder, fördelning av kostnadsansvaret, tidsplan för överflyttningen m.m.

Den polisregion som påbörjat ärendet beslutar om slutplacering. Kommer samordnarna inte överens om hantering beslutar gruppchef, brottsoffer- och personsäkerhetsgruppen vid sektionen för särskilda insatser på nationella operativa avdelningen

10 Andra behov av brottsoffer- och personsäkerhet

Det finns flera delar som är kopplade till brottsoffer- och personsäkerhetsarbetet, t.ex:

- beställningar från andra enheter internt och externa myndigheter
- avhopparverksamheten
- elektronisk övervakning av kontaktförbud (fotboja)
- förstärkt personskyddsformåga.

10.1 Beställningar från andra internt och externt

Brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten ska bistå med stöd med anknytning till verksamheten till andra aktörer internt och externt. Det kan komma in beställningar från andra verksamheter vad gäller brottsoffer- och personsäkerhetsbehov. Dessa kan komma från förundersökningsledare, verksamhetsskyddet vad gäller behov av skydd av medarbetare inom polisen och begäran om riskanalys från kommuner avseende t.ex. brott i nära relationer, eller avhoppare.

Av 17 a § folkbokföringslagen (1991:480) följer att Polismyndigheten och socialnämnden på Skatteverkets begäran ska lämna biträde vid utredning av frågor om kvarskrivning eller sekretessmarkering i folkbokföringen. Av Polismyndighetens delegationsordning för förvaltningsbeslut m.m., arbetsordningen bilaga 4, följer att rättsavdelningen fattar beslut om att lämna biträde vid sådan utredning. Brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten ansvarar dock för den faktiska handläggningen av ärendet; förslag på yttrande, utredning etc. medan rättsavdelningen skriver under beslutet.

Brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten är även ansvarig för avdelningen för särskilda utredningars (SU) brottsoffer- och personsäkerhetsarbete. Samarbetet förtydligas i SU:s riktlinjer samt i *metodstöd för brottsoffer- och personsäkerhetsarbete*. Även Säkerhetspolisens personsäkerhetsarbete kan omhändertas inom ramen för brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten.

10.2 Avhopparverksamheten

Avhopparverksamheten är en del av brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten. Brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten ska bistå andra myndigheter och organisationer med råd, stöd, riskanalyser och vid behov skyddsåtgärder för att skydda avhopparen.

10.3 Elektronisk övervakning av kontaktförbud (fotboja)

Verksamheten för elektronisk övervakning av kontaktförbud, s.k. fotboja, är en del av brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten.

Noa säkerställer att det finns rutiner och personal för på- och avbojning av elektronisk övervakning vid särskilt utvidgat kontaktförbud. It-avdelningen ansvarar för produkten fotboja.

Se FAP 438-1 *Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om elektronisk övervakning och särskilt utvidgat kontaktförbud* och *Riktlinjer för kontaktförbud*.

10.4 **Förstärkt personskyddsförmåga**

Skyddspersoner med hög hotbild och som behöver verka öppet i sitt uppdrag eller ämbete kan behöva speciella åtgärder. Det gäller t.ex. politiker, åklagare, journalister eller andra offentliga personer. Vid mycket hög hotbild kan det krävas ett s.k. förstärkt personskydd, som i princip ständigt arbetar i skyddspersonens närhet.

11 Diarieföring

Brottsoffer- och personsäkerhetsärenden ska registreras i det allmänna diariet i PÄr på saknummer 486.

Ärenden som rör, eller leder till, kvalificerade skyddsidentiteter, fingerade personuppgifter, slutplacering eller under cover-verksamhet ska däremot inte registreras i det allmänna diariet i PÄr. Dessa registreras i hemligt diarium av sektionen för särskilda insatser på Noa.

Om ett pågående brottsoffer- och personsäkerhetsärende som har registrerats i det allmänna diariet i PÄr övergår i någon av dessa åtgärder (undantaget under cover verksamhet), ska en anteckning om detta skrivas i ärendet i PÄr. Ärenden som registreras i det hemliga diariet ska först registreras i PÄr med en hänvisning till ärendet i det hemliga diariet. Ärendet i PÄr avslutas när hänvisningen till ärendet i det hemliga diariet är gjord.

Hur registrering i PÄr och hemliga diarium går till framgår i *Polismyndighetens grundhandbok för PÄr* (PM 2016:23) och i *Polismyndighetens riktlinjer för diarieföring i allmänna diarium* (PM 2016:57).

11.1 Utlämnande av allmän handling

I *Polismyndighetens handbok för offentlighet och sekretess* (PM 2016:67) finns bestämmelser om handläggning av begäran om att få ta del av allmän handling och uppgift i allmän handling. I de fall handlingar begärs från brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten kan följande paragrafer i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) vara tillämpliga

- 10 kap. 3 § om det med hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att uppgifter inte röjs
- Enligt 21 kap. 3 § gäller sekretess om en enskilds bostadsadress och andra kontaktuppgifter om hot eller våld eller annat allvarligt men om uppgifterna röjs
- 35 kap. 1 § första stycket punkten 4 avser sekretess för uppgifter om ekonomiska förhållanden
- Enligt 18 kap. 1 § gäller sekretess om det kan antas att den framtida verksamheten skadas om uppgifter röjs
- I 12 kap. 3 § beskrivs sekretess när det gäller brottsoffer som är under 18 år och den sekretessbedömning som ska göras
- Bestämmelser om sekretess för uppgift som hänför sig till verksamhet som avser säkerhetsarbete enligt 2 a § polislagen (1984:387), om enskilds personliga förhållanden som hänför sig till verksamhet som avser sådant arbete finns i 18 kap. 7 § och 35 kap. 11 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). I 18 kap. 19 § och 35 kap. 24 § samma lag finns bestämmelser om den tystnadsplikt som följer av sekretessen och som inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

12 Uppföljning

Varje polisregion ska årligen redovisa att brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten bedrivs rättssäkert, effektivt och i enlighet med det ekonomiadministrativa regelverket för statliga myndigheter enligt *Polismyndighetens riktlinjer för intern styrning och kontroll* (PM 2015:35). Resultatet av redovisningen och polisregionens eventuella åtgärder med anledning av granskningen ska dokumenteras.

För att utveckla verksamheten och förbättra rutiner, åtgärder och metoder ska särskild vikt läggas vid uppföljning och utvärdering av skyddsärenden som inte lett till avsett resultat. Sådana ärenden ska granskas och utvärderas.

Nationella operativa avdelningen och polisregionerna ska samverka för att skapa en nationell uppföljning av verksamheten. Nationella operativa avdelningen ansvarar för att utveckla och införa en nationell metodik för uppföljning av brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten.

13 Utbildning och kompetens

Processägaren på nationella operativa avdelningen beslutar utifrån verksamhetens behov om vilken kompetens som krävs för att hantera brottsoffer- och personsäkerhetsärenden.

HR-avdelningen genom HR-kompetens ansvarar tillsammans med nationella operativa avdelningen för att personal inom brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten ges en relevant utbildning.

HR-avdelningen genom HR-kompetens ansvarar och beslutar utifrån verksamhetens behov och förutsättningar om utbildningens genomförande i samverkan med nationella operativa avdelningen.

Brottsoffer- och personsäkerhetshandläggare och personal som gör strukturerade respektive fördjupade riskbedömningar ska genomgå funktionsinriktad utbildning enligt en kursplan beslutad av HR-avdelningen genom HR-kompetens i samverkan med nationella operativa avdelningen.

14 Avsteg/undantag

Nationell brottsoffer- och personsäkerhetssamordnare kan besluta om undantag från denna riktlinje och ska då rapportera detta till processägaren.

Sektionschefen för brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten på en region får fatta beslut om tillfälliga undantag från dessa riktlinjer, om undantagen inte är av stor vikt eller av principiell betydelse. Sådant beslut ska vara dokumenterade och rapporteras till den nationella brottsoffer- och personsäkerhetssamordnaren.

Beslut om tillfälliga undantag eller avvikelser från denna riktlinje får inte stå i strid med annan författning.